

Årsrapport 2021 tilsyn med produkter

Sammendrag

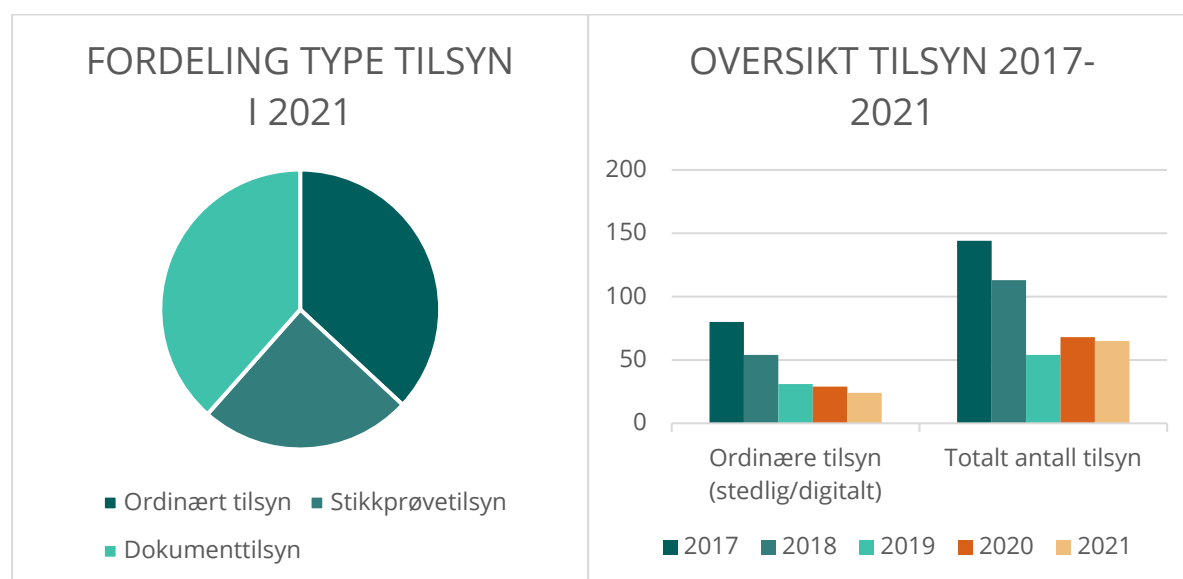
Miljødirektoratet kontrollerte omlag 400 produkter i 2021 gjennom stikkprøveaksjoner, dokumenttilsyn og stedlige eller digitale tilsyn med virksomheter.

Vi gjennomførte 65 tilsyn der vi fulgte opp spesifikke varer hos importører og distributører. I 2021 fant vi totalt ca. 30 produkter som var forbudt å omsette på grunn av manglende merking eller innhold av regulerte stoffer over tillatt grenseverdi (8 % av kontrollerte produkter). Det er fortsatt for mange virksomheter som har manglende kunnskap om regelverket og som ikke har en god nok internkontroll for produktområdet.

Generell oversikt over tilsynsvirksomheten

Hensikten med våre tilsyn er å forhindre import og omsetning av produkter med regulerte helse- og miljøfarlige stoffer, og bidra til at produsenter og importører får bedre kunnskap om regelverket. Vi fører tilsyn med mange ulike produkter, slik som leketøy, sportsartikler, tekstiler, møbler, smykker/bijouteri, elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) og byggevarer.

De ordinære tilsynene er tilsyn der vi avtaler stedlig inspeksjon hos virksomheten eller gjennomfører tilsynet digitalt. Vårt tilsyn er risikobasert, og vi velger ut tilsynsobjektene på bakgrunn av flere ulike datakilder. Vi gjennomfører aksjoner hvert år der fokuset er å kontrollere produkter vi mistenker eller har erfaring med at kan inneholde forbudte stoffer.

Figur 1: Fordelingen mellom ulike typer tilsyn gjennomført på produktområdet i 2021 og oversikt over antall tilsyn i årene 2017-2021.

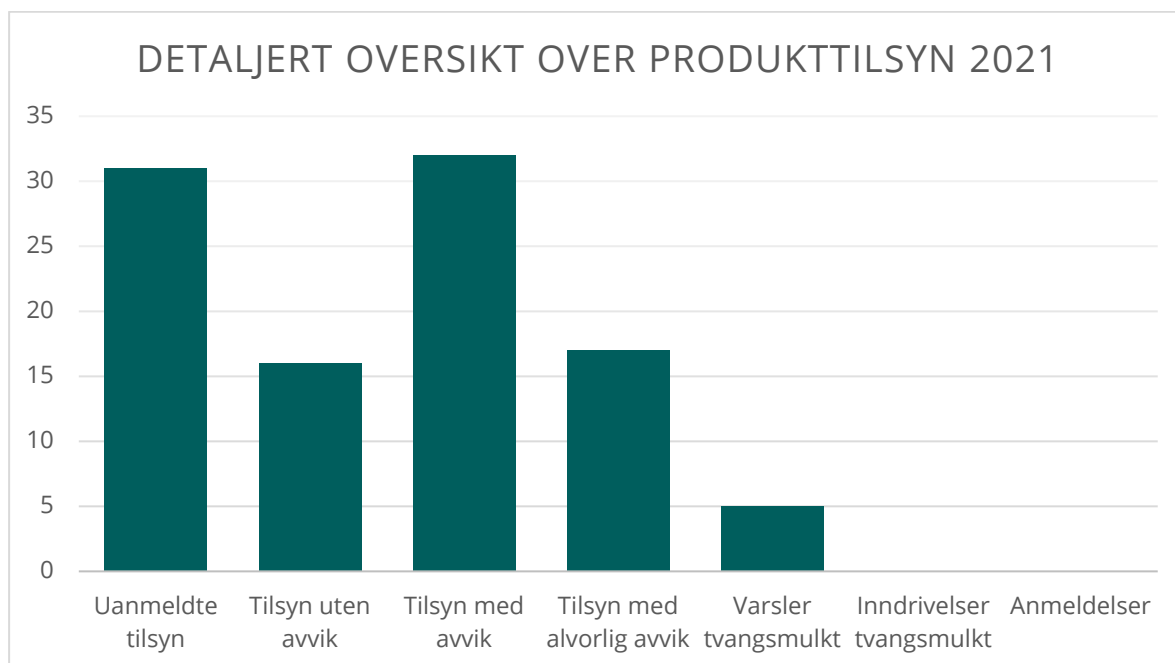

Miljødirektoratet har gjennomført tilnærmet samme antall produkttilsyn i 2021 som i 2020. Fordelingen mellom typen tilsyn er noe endret på grunn av pandemien, og vi har gjennomført en større andel dokumenttilsyn over denne perioden. Flere av våre ordinære tilsyn har under pandemien blitt gjennomført som digitale tilsyn. Denne formen for tilsyn fungerer godt i flere sammenhenger, og vil videreføres som et alternativ til stedlige tilsyn også etter pandemien.

Fordelingen av produkttyper er relativt konstant fra år til år, men i 2021 har vi kontrollert et noe større antall EE-produkter enn tidligere år. Dette er fordi det er en tendens til alt flere og flere produkter inneholder en elektrisk komponent.

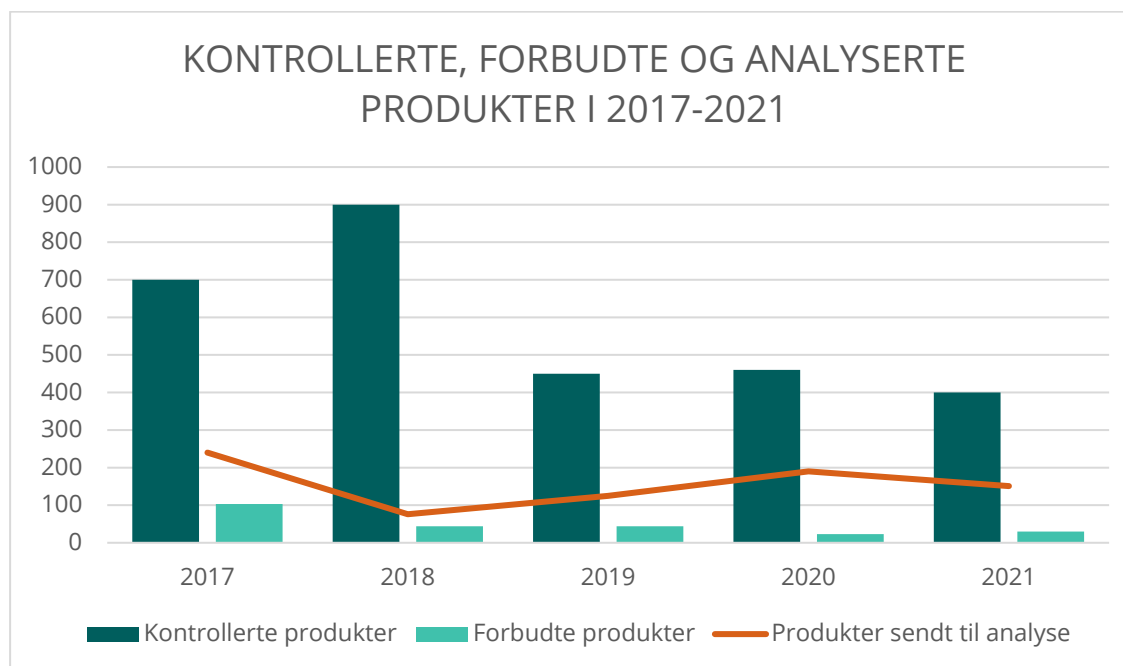
Figur 2: Fordelingen mellom de ulike produkttypene kontrollert i 2021.

Leketøy og småbarnsprodukter er et prioritert område på grunn av at barn er mer sårbare for helse- og miljøfarlige stoffer. En del produkter er omfattet flere produkttyper, eksempelvis elektronisk leketøy.

Figur 3: Detaljert oversikt over nøkkeltall for produkttilsyn i 2021.

Oversikt over kontrollerte, analyserte og forbudte produkter i 2021

Figur 4: Oversikt over antall produkter kontrollert, antall produkter som var forbudt å omsette og antall produkter som ble sendt til analyse i 2017-2021.

Miljødirektoratet sendte ca. 150 produkter til analyse for å avdekke eventuelt innhold av forbudte eller regulerte stoffer.

Omlag 20 % produktene som ble sendt til analyse var forbudt på grunn av innhold av regulerte stoffer over grenseverdi. Dette er en vesentlig økning fra 2021, da 6 % av produktene var forbudt. En del av dette skyldes at vi kontrollerte en større andel EE-produkter i 2021, og i de produktene finner vi oftere innhold av regulerte stoffer. Tabellen nedenfor viser eksempler på funn av regulerte helse- og miljøskadelige stoffer i produkter i 2021:

Tabell 1: Eksempler på funn av helse- og/eller miljøskadelige stoffer materialer og produkter i 2021.

Produkttype	Helse- og/eller miljøskadelig stoff	Materialer	Eksempel på produkt
Leketøy og småbarnsprodukter			
	SCCP	Plast	Hodetelefoner til barn, sko til barn
	Ftalater (DEHP, DIBP, DBP, DINP)	Plast	Lekefigurer, lekeflaggermus
Sports- og fritidsprodukter, tekstiler og smykker			

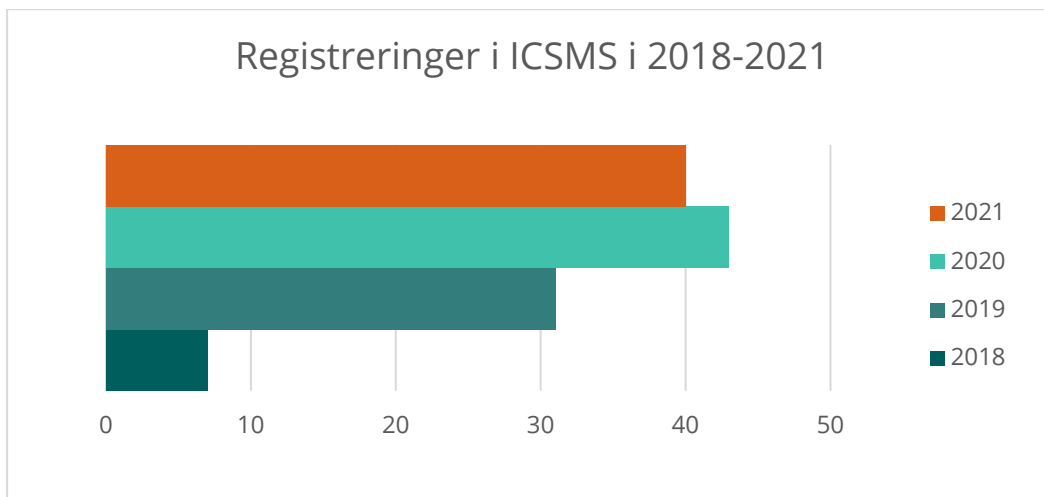
	SCCP	Plast/gummi	Yogaball, flipflops,
	DEHP	Plast/gummi	MC-hansker, Sykkelse,se,
	Sekstverdig krom	Lær/skinn	Skinnhansker
	Nikkel, bly	Metall	Smykker
EE-produkter			
	Bly, kadmium	Loddepunkt (kretskort)	Luftfukter m/ LED-lys, lommelykt, insektlampe
	Ftalater (DEHP, DIBP, DBP)	Ledninger av plast	Lampe, dusjhøytaler, boklys

Stadig mer fokus på netthandel

Miljødirektoratet kontrollerte i 2021 mange produkter som tilbys til salg på internett, og har over flere år hatt økende fokus på denne bransjen. Vi kontrollerer produkter fra nettbutikker og plattformer som befinner seg i Norge, Europa og også i land utenfor EU, men har kun myndighet til å reagere ovenfor norske virksomheter. Det er ikke alltid er lett for forbrukere å vite om man handler med norske eller utenlandske virksomheter, og ofte kan nettbutikker fremstå som norske uten at de er det. Miljødirektoratet har sammen med Forbrukerrådet informerte om utenlandske nettbutikker i norske drakt, se [her](#).

Kommunikasjon med andre tilsynsmyndigheter i et globalisert marked

God kommunikasjon og godt samarbeid med andre tilsynsmyndigheter i Norden og i EU/EØS er avgjørende i tilsynsarbeidet, og veldig viktig i forbindelse med den globale netthandelen. Vi utveksler informasjon med nasjonale og europeiske kollegaer, blant annet via ICSMS (se figur 5).

Figur 5: Oversikt over registreringer i ICSMS i 2018-2021.

Spesifikke tilsynsaksjoner i 2021

Kontroll av produkter solgte på nettet

Miljødirektoratet undersøkte 102 produkter. 84 av disse ble analysert for innhold av en rekke regulerte helse- og miljøskadelige stoffer som er regulert under det felles europeiske kjemikalierregelverket REACH, POPs reguleringen, RoHS-direktivet, og den norske produktforskriften. Miljødirektoratet kontrollerte også merking av elektriske- og elektroniske produkter og leker. Produktene ble kjøpt utelukkende fra nettbutikker, både norske og utenlandske (de fleste innenfor EU/EØS, men også noen store plattformer utenfor EØS-området). 30 % av produktene sendt til analyse var forbudte på grunn av innhold regulerte stoffer over tillatt grenseverdi og ble trukket fra markedet. 23 % av de kontrollerte produktene hadde mangler og/eller feil i merkingen. Les mer om aksjonen i den publiserte rapporten på våre [nettsider](#).

Lekeplassutstyr

Utslipp til miljø fra fallunderlag og annet lekeplassutstyr som benyttes i barnehager, skolegårder og på lekeplasser er noe Miljødirektoratet har fokus på. I 2021 kontrollerte Miljødirektoratet våren 2021 lekeplassutstyr fra 21 norske leverandører, med fokus på dokumentasjon av overholdelse av innhold av polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) og kortkjedete klorparafiner (SCCP). I aksjonen har sentrale deler av den norske leverandørkjeden blitt identifisert, blant annet gjennom en undersøkelse av leverandører til de største kommunene i Norge. Kontrollen viser at reguleringen av SCCP er ikke tilstrekkelig kjent. Miljødirektoratet vil følge opp bransjen nærmere gjennom inspeksjoner og testing i 2022. Les mer om aksjonen i den publiserte rapporten på våre [nettsider](#).

Resirkulert plast i produkter

Miljødirektoratet undersøkte 27 produkter med innhold av resirkulert plast. Alle produktene var markedsført med innhold av resirkulert plast. Produktene ble analysert for innhold av regulerte helse- og miljøskadelige stoffer, deriblant bromerte flammehemmere, bly, kadmium, polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH'er), kortkjedede klorparafiner (SCCP) og ftalater. Det ble ikke funnet regulerte stoffer over tillatt grenseverdi i produktene, og det var ingen merkefeil på EE-produktene og leketøyene. Les mer om aksjonen i den publiserte rapporten på våre [nettsider](#).

Kontroll av kjøkkenutstyr

I denne aksjonen ble 37 ulike typer kjøkkenutstyr undersøkt for innhold av regulerte helse- og miljøfarlige stoffer. Det er innført flere nye restriksjoner i regelverket de siste årene som vi ønsket å kontrollere. Fokuset i kontrollen var ulike typer av produkter; elektrisk utstyr, plastredskaper og bakeutstyr (belagt metall og papir). Et av målene med aksjonen var å kontrollere om matkontaktprodukter overholder kravet til PFOA. Det er flere regelverk som regulerer innhold av helse- og miljøfarlige stoffer relevante for slike produkter og Miljødirektoratet er ansvarlig for å kontrollere deler av det. Materialer som er i direkte kontakt med næringsmidler, skal overholde regelverket for matkontaktmaterialer. Det er Mattilsynet som

er myndighet for matkontaktforskriften og dette regelverket ble ikke kontrollert i aksjonen. Oppfølgingen av aksjonen er ikke ferdig. Rapporten vil publiseres på våre hjemmesider når aksjonen er avsluttet.

Oppfølging av tips og farlige produkter trukket fra andre markeder

Miljødirektoratet har en side der forbrukere og virksomheter kan sende tips og varsler om ulovlige miljøforhold, <https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/tips-og-varsler/>. Vi mottar også bekymringsmeldinger om produkter via www.farligeprodukter.no. Alle tips og bekymringsmeldinger blir vurdert, og vi følger opp med tilsyn der det er brudd på regelverket og der risikoen for skade vurderes å være stor

Miljødirektoratet følger også med på notifikasjoner av farlige produkter som andre myndigheter i Europa har trukket fra markedet gjennom systemet Safety Gate RAPEX. Dersom vi finner noen av produktene på det norske markedet, sørger vi for at salget av disse produktene blir stanset.

Vurdering av tilsynsresultater

Miljødirektoratet finner fortsatt at mange importører mangler rutiner og kunnskap om regelverket som omfatter produktene de omsetter. Manglende rutiner og kunnskap øker risikoen for at regelverket ikke blir fulgt og at det omsettes produkter som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer. Virksomhetenes internkontroll er viktig i denne sammenheng, og blir jevnlig kontrollert ved tilsyn.

Manglende kontroll av virksomheter fører til at Produkter bidrar til spredning av helse- og miljøfarlige stoffer gjennom produksjon, bruk og avfallshåndtering både i produksjonslandet, men også i Norge. Befolkningen blir stadig mer utsatt for helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Videre arbeid

I 2022 vil Miljødirektoratet fortsatt føre kontroll med netthandel gjennom stikkprøveaksjoner der vi analyserer produkter. Dette er en effektiv måte å få oversikt over et stort antall produkter, og muligheten til å vurdere videre oppfølging av virksomheter som omsetter forbudte produkter. Vi forsøker å treffe trender, populære produkter og aktuelle virksomheter som norske forbrukere handler fra.

Vi øker også fokuset på handel som foregår på andre plattformer og i sosiale medier. Som alltid er leketøy og produkter til barn et høyt prioritert område og i 2022 vil vi gjennomføre fase 2 av prosjektet på lekeplassutstyr som benyttes i barnehager, skolegårder og på lekeplasser.

Vi skal fortsatt ha fokus på å jobbe smartere, både i form av forbedret veiledning til virksomhetene og økt digitalisering av tilsynsarbeidet. Vi vil også videreføre bruken av

dokumenttilsyn med spørreskjema til utvalgte virksomheter både for å få informasjon om status hos virksomheten, men også som et verktøy for å informere og veilede om reglene som gjelder.

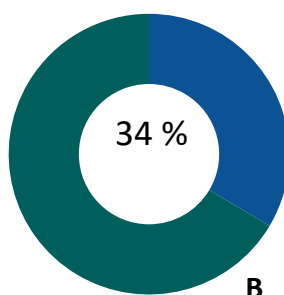
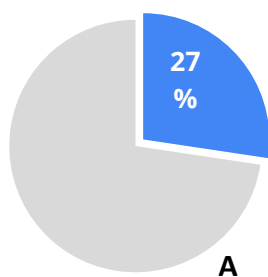
Et velfungerende tilsyn av virksomhetene forutsetter et godt samarbeid med andre tilsynsmyndigheter i Norden og i EU/EØS, og vi utveksler i økende grad informasjon med nasjonale og europeiske kollegaer, blant annet via ICSMS.

Vi ser det som svært nyttig å delta i felles nordiske og europeiske tilsynsprosjekter, og det vil vi fortsette med også i 2022.

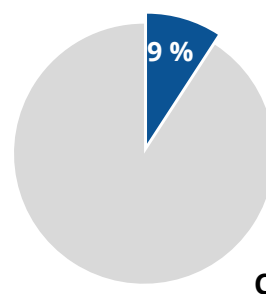
Vedlegg I: Analyse av resultater kontroll av produkter (2015-2020)

I perioden 2015 og 2020 kontrollerte Miljødirektoratet ca. 4.000 produkter. 27 % av de kontrollerte produktene ble sendt til analyse (Figur A). 34 % av de produktene vi sendte til analyse i denne perioden er ulovlige (Figur B). Statistikkene viser at omtrent 1 av 10 kontrollerte produkter er forbudt fra det norske markedet (Figur C).

Produkter sendt til analyse

Produkter forbudt å omsette

De fleste produktene som ble sendt til analyse var leketøy og barneprodukter (18% - 52%), sports- og fritidsprodukter (23% - 62%) og elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter, 7% - 10%).